324-79

ناشری: احمدهادی مقصودی

میراث ومقاسمه.

حقوقِ اِسلامیّه

نكُ ۳نچی جزئیدر.

۱نچی جزئی (تزوج ومعاشره)، ۲نچی جزئی (تجارت ومعامله)،
۳نچی جزئی (میراث ومقاسمه)، ۴نچی جزئی (حکومت ومحاکمه).

علم فرائضنی هیچ اوقوماغان کیمسه‌ده، بو کتابنی اوقوب هر تورلی میراثلرنی
[illegible]م قیلونك طریقلرینی بلمك وهر تورلی وارثلرنك ترکه‌دن حصه‌لری، نی قدر
[illegible]ینی بلمك ممکندر.

سنه ۱۳۲۲
۱۹۰۵

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 29 декабря 1904 г.

КАЗАНЬ.
Городской пассажъ
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
1905.

بسم الله الرحمن الرحيم

...ال نصيب مما ترك الوالدان والاقربون وللنساء نصيب م...

...بون مما قل منه او كثر نصيبا مفروضا ۞ » سورة النسا...

...يافن قارداشلر قالدرغان ترکه مالندن آز بولسه‌ده ، کو...

...اتونلرغه‌ده فرض بولغان نصیب واولوشنی بیرو تییشلیدر...

...الفرائض وعلموها الناس، فانها اول ما ینسی». عن ابن مسعو...

...لوشلرینی (یا که فرض عمللرنی) اویره‌نکز هم کشیلرگه‌د...

...بك الك اونوتلا طورغان نرسه‌لردندر.

علم میراث.

... بولاچغینی ووارثلرینه میراثنك نی‌قدر اولوشی تییه‌چگی...

...نه تقسیم قیلناچغینی بیان قیلا طورغان علم، (علم میراث...

...لور. (علم میراث) علوم فقهیه وحقوق اسلامیه...

الو...

...کبی دلیل شرعیلرگه بناً هم هر عصر ودیارده کلم...

علما... بوینچه علم میراثنی بلو وبلمه‌گانلرگه اویره‌تو عموم ا...

اسلا... . بوتون دن... موجود اوچ یوز میلیون قدر ا...

اسلا... میراث قاعده‌لری بوینچه وارثلرینه تقسیم ایدلمک...

وهمار... ...ن اهل علم اولاچق مسلمانلرغه بو علمدن غافل بول...

مناسب... ...لغان افندیلر... هر قایوسی بو فننی کمالا بلوب ض...

قیلمق تییشلیدر. لکن بوزمانغه‌قدر امامنلرنك اکثری ب...لمنك هر بر مسئله‌لرند...

بیك کامل خبردار بولمادقلری، وبر میراث مسئله‌سی واقع ...مدقده بر برینه مراجع...

Сочинение по мусульманскому юридическому
„Право наследования". На татарском языке.
Казань, 1905.

...ب (كونسولتاتسيه يعنى مشاورهٔ علميه) تشكيل قيلنورغه محتاج بولدقلرى تأسف ...كورلمكده‌در (*)

...رشدى مكتبلرنكٔ صوڭغى صنفلرنده حقوق اسلاميه درسلرى جمله‌سندن اوٗشبو ...ميراثنى‌ده تعليم ايدلسه، علم حساب قاعده‌لرى اوٗچوٗن گوزل بر تمرين وتطبيق ...يغى شبهه‌سزدر. چوٗنكه بو علمنكٔ هر قاعده‌سى بر مسئلهٔ حسابيه حكمنده‌در. مكتبلرده ...ترلمكده اولان مسائل حسابيه‌نكٔ هيچ وقوعى محتمل اولمايانلرى آراسنده مسائل ميراثيه‌نى‌ده ...ز كوسترمك شاگردلر اوٗچوٗن رغبتليره‌ك وحياتليراق اولمقلغى‌ده احتمالدر.

تركه.

١) بر كشى وفات بولسه، اوز قولنده و بورچلى كشيلرينكٔ قوللرنده قالغان ...رينكٔ مجموعى (تركه) دييوٗب آتالوٗر.

٢) تركه مالندن ايكٔ اوّل، دفن قيلو خرجاتنه طوٗتلوٗر. مثلا كفنلك آلنوٗر، ...قاز و چيلرغه بيرلوٗر، ميتنى يوغان وكونه‌روٗب قبرستانغه ايلتكان كشيلرگه بيرلوٗر. ...خصوصلرده ميتنكٔ دولتى درجه‌سنه كوره عادت وسنت قدرنچه گنه خرج طوٗتلوٗر. آرتق ...ف ايتوٗب مالنى اسراف قيلمق يا بيك كيمچيلك ايتوٗب صارانلق قيلمق درست توگلدر.

٣) ميت اوزى وصيت ايتوٗب آيتوٗب قالدرماغانده، روحينه ثوابينى باغشلاتمق ...ى ايله قرآن وذكرلر اوقوٗتو اوٗچوٗن آلچاطوٗتمق، ميت چغاچق اوٗيگه جييلغان خاتوٗنلرغه ...ه وصدقه اوٗلشمك، قبرستانغه تشييع قيلوٗب بارغان علما وفقراغه صدقه اوٗلشمك، گور ...قه‌سى دييوٗب بر حيوان صدقه قيلمق، بوٗتوٗن عمرلك روزه ونمازلرى اوٗچوٗن ...ه بيرمك، ياكه ميت اوٗچوٗن بدل حج قيلدرمق فرض اش توگلدر. وارثلر رضا بولوٗرلق ...ماغانده ياكه آراده صبى بر وارث بولغانده بو اشلر اوٗچوٗن تركه مالندن هيچ بر ...سه صرف قيلماسقه تييشليدر. اگرده وارثلر هر قايوسى بالغ بولوٗب اوزلرينكٔ ...قلرى ايله بو اشلر اوٗچوٗن تركه مالندن صرف قيلسه‌لر، ياكه بر وارث اوزينه ...چك حصه‌دن صرف قيلسه، البته نيت واخلاصلرى اوٗچوٗن وارثلرده اجرسز ...ماسلر. ميت‌نكٔ روحينه‌ده باغشلانغان اجر وثوابنكٔ ايرشووى اميدليدر.

(*) ١٩٠٤ نچى سنه‌ده [illegible] اى فصلنده قزان جوارنده برامامنكٔ ميراثينه ابن الاخ العينى‌لرى ايله برابر بنت الاخ العينى‌لرى‌ده [illegible] به عد ايدلوٗب ميراث تقسيم ايدلديكى، صوڭره بو واقعه ورثه وعلما ...سنده بيوك [illegible] وتزاعلره سبب اولديغى وقائع تاريخيه‌دندر.

۴) دفن قیلو خرجلرندن آرتوب قالغان مالدن میتنك بورچلری بولسه، شول بورچلر تولنور.

۵) اگرده میتنك بورچلری بولماسه، یاکه بورچلرینی تولگاندن صوکده مالی آرتوب قالسه، شول قالغان قدرینك اوچدن بر اولوشندن میت وصیت ایتوب آیتکان اورنلرغه طوتلور. اگرده وصیتی کوب بولوب قالغان میراثنك اوچدن بر ندن آرتق بولسه، آرتقان قدریسنی ادا قیلوده وارثلر اختیارلیدرلر: هر برسی بالغ کشی بولوب تلهسهلر، شول اوچدن بردن آرتقان قدریسنیده آدا قیلورلر؛ اگرده تلهمهسهلر، یاکه آراده برصبی وارث بولسه، آرتغینی ترکه مالندن آدا قیلماسلر.

میراث. (تقسیم ومقاسمه)

۶) میتنك دفن خرجاتندن، بورچلرندن هم وصیتلرندن آرتوب قالغان ترکهسی (میراث) دیوب آتالوب میتنك وارثلرینه تیهر. میراثنی بولوگه تقسیم، وارثلرنك بولشووینه (مقاسمه) دیلور.

۷) اگرده میتنك وارثلری قالغان بولماسه، جمیع میراثی، (یاکه ایری یا خاتونیغنه قالغان بولسه، آنلرنك اولوشندن قالغان میراثی،) حقیقی وارث بولمیچی (ذُوالرَّحِمْ) دیب آتالا طورغان قارنداش اروغارینه تیهر.

۸) اگرده وارثلریده ذوالرحم دیب آتالا طورغان قارنداشلریده قالماغان بولسه، میتنك میراثی بوتون مالینی وصیت ایتوب قالدرغان کشیسینه تیهر.

۹) اگرده میتنك بوتون مالینی وصیت ایتوب قالدرغان کشیسیده بولماسه، (۱) بارچه میراثی (بیت المال) خزینهسنه آلنوب، تربیهچیسی بولماغان طابلدق ویتیم باللرنی وتربیهچیسی قالماغان فقیر قارت وقارچقلرنی تربیه قیلوخرجاتینه، وتربیهچیسی بولماغان آورولرنی تربیه قیلوخرجاتینه وهم کوپرلر صوغو، قویولر قازو، مسجد ومدرسهلر بنا قیلو کبی اهل اسلامنك جمعیت کیرهکلرینه صرف قیلنور. (۲) مثلا: فقراغه یاردم ایتمك اوچون آچلمش جمعیت خیریه صوماسینه قوشلور.

---

(۱) مولی الموالاة ومقرله بالنسب مسئلهلری پك نادر الوقوع اولدیغندن بومختصرده میراثنك آنلره ویرلمك احتمالی بیان قیلنمادی.

(۲) بوندی میراث، خواجهسی طابلماغان طابلدق مال کبی، بیت المالنك (ضوائع) اسمنده گی دورتنچی نوع صوماسندندر. مصرفیده تربیهسی فرض اولاچق قارداشی اولمایان فقرا و اهل اسلامك عمومی کوکلی اولان تأسیسات وتعمیراتیدر. (رد المختار لابن العابدین صفحه ۹۳ جلدثانی).

وارث .

۱۰) (وارث) دیمك شریعتچه میتنك میراثی‌نییه‌چك یاقن کشیسی دیمکدر. یاقن وارثلر ایکی تورلیدر: برنچیسی (اولوشلی وارث) لر. ایکنچیسی (عصبه وارث) لردر. اولوشلی وارث دیمك میراثدن نی قدر اولوش آلاچغی شریعتده تعیین قیلنغان وارث دیمکدر. عصبه وارث دیمك میراثدن آلاچق اولوشی نی قدر ایکانی شریعتده آتاب تعیین قیلنماغان وارث دیمکدرکه اولوشلی وارثلرنك اولوشلرندن آرتوب قالغان مالنی نی قدر بولسه‌ده، اول جییوب آلادر. اگرده اولوشلی وارثلرنك اولوشلرندن هیچ بر نرسه آرتوب قالماسه، عصبه وارث هیچ بر نرسه آلمی قالادر.

۱۱) میتنك میراثندن ایك اوّل اولوشلری مقدارنچه اولوشلی وارثلرگه بیرلور. آلاردن آرتوب قالغانی عصبه وارثلرگه بیرلور.

۱۲) اگرده میتنك اولوشلی وارثلری قالغان بولماسه، بلکه فقط عصبه وارثلری گنه قالغان بولسه، میراثنك بارچه‌سی عصبه وارثلرگه گنه تییه‌ر.

۱۳) اگرده میتنك عصبه وارثلری قالغان بولماسه، بلکه فقط اولوشلی وارثلری گنه قالغان بولسه، علم حساب قاعده‌سی بوینچه حسابلاب اولوشلرینه چاماللاب میراثنك همه‌سی اولوشلی وارثلرگه گنه بیرلور. (مگر میتنك ایری ایله خاتونینه تییشلی اولوشلرندن آرتق بیرلمس. کیله‌چك ۸۳ نچی ماده‌ده بو مسئله آیروب بیان قیلنمشدر).

۱۴) وارث بولاچق کشی میتنی اختیاری ایله اولترگان بولسه، یاکه اسلام دینندن چغوب ایمانسز بولغان بولسه، اول کمسه میت‌نك میراثینه وارث بولماس، آنگا میراثدن هیچ بر نرسه بیرلمس.

وارثلر وذوالرّحملر.

۱۵) میتنك میراثینه (۱۴) تورلی یاقن کشیلری وارث بولورلر:

۱) ایری، ۲) خاتونی، ۳) آناسی، ۴) ئعبیلری، ۵) آتاسی، ۶) باباسی، یعنی آتاسینك آتاسی، ۷) بالالری، ۸) اوغلینك بالالری، ۹) آتا وآنا بر طوغانلری، ۱۰) آناباشقه آتا بر طوغانلری، ۱۱) آتاباشقه آنابر طوغانلری، ۱۲) ایر طوغانلرینك اوغللری، ۱۳) آتا یا باباسینك ایر طوغانلری، ۱۴) آتا یا باباسینك ایر طوغانلرینك اوغللری.

۱۶) میتنك یوقاروده بیان قیلنمش (۱۴) تورلی یاقن کشیلرندن باشقه‌یراغراق قارنداشلری، مثلا: ۱) میتنك قزینك بالالری، واوغلینك قزینك بالالری، ۲) قز

طوغانلرینڭ بالالری، وایر طوغانلرینڭ قزلری، ۳) آناسی یاکه آتاسینڭ آناسی طرفندن بولغان بابالری، ۴) آتاسینڭ قزطوغانلری، آناسینڭ طوغانلری وآتاسینڭ ایرطوغانلرینڭ قزلری، ۵) بابالرینڭ قزطوغانلری، یاقن وارثلردن توگلدرلر. بلکه (ذوالرحم) دییوب آتالاطورغان براق وارثلرد ندرلر. یاقن وارثلر بولغانده بو(ذوالرحم)لرگه میراث تیمس. اگرده یوقارده مذکور یاقن وارثلرنڭ هیچ برسی قالغان بولماسه، یاکه میتنڭ فقط ایری یاخاتونی غنه قالغان بولسه، بونلرغه ده میراث تییهر. (۹۵ نچی ماده‌لرده).

۱) ایرننگ میراثی. (زوج)

۱۷) خاتون میتنڭ بالاسی واوغلی‌نڭ بالاسی قالغان بولماسه، ایرینه میراثینڭ (۱/۲=نصف) یعنی یارتیسی تییهر.

۱۸) اگرده برگنه بالاسی یاکه اوغلینڭ بر بالاسی قالغان بولسه‌ده (گرچه اول بالا میتنڭ اوّلگی ایرندن بولغان بولسه‌ده)، ایرینه میراثینڭ (۱/٤=ربعی) یعنی دورت اولوشدن بر اولوشی گنه تییهر. فرضا بر خاتون میتنڭ بالاسی‌ده اوغلینڭ بالاسی‌ده قالغان بولماسه، میراثنڭ هر بر (۲۴) صومندن ایرینه (۱۲) صومی تییوب، قالغان (۱۲) صومی باشقه وارثلرینه (*) بولور. اگرده میتنڭ بالاسی یاکه اوغلینڭ بالاسی قالغان بولسه، ایرینه فقط (٦) صومی‌غنه تییوب، قالغان (۱۸) صومی باشقه وارثلرینه بولور.

۲) خاتوننگ میراثی. (زوجه)

۱۹) ایر میتنڭ بالاسی یاکه اوغلینڭ بالاسی قالغان بولماسه، خاتونینه میراثینڭ (ربعی) تییهر.

۲۰) اگرده برگنه بالاسی یاکه اوغلینڭ بالاسی قالغان بولسه‌ده (گرچه اول بالا بوخاتوندن طوغان بولماسه‌ده،) خاتونینه میراثینڭ (۱/۸=ثمنی) یعنی سیگز اولوشدن بر اولوشی گنه تییهر. فرضاً بر ایر میتنڭ بالاسی‌ده اوغلینڭ بالاسی‌ده قالغان بولماسه، خاتونینه (۲۴) صومنك (٦) صومی تییوب قالغان (۱۸) صومی باشقه وارثلرینه بولور. اگرده میتنڭ بالاسی یاکه اوغلینڭ بالاسی قالغان بولسه، خاتونینه

(*) هر بر میراثنی تقسیم قیلغانده مالنی (۲٤) صاندن فرض قیلوب حساب قیلنور. اوشبو (۲٤) صاننی هر مملکتنڭ اوزعرف وعادتینه قاراب (۲٤) صومدن، (۲٤) تنکه‌دن، (۲٤) غروش یالیرادن یاکه (۲٤) تومان یاکه روپیه‌دن حسابلامق هم ممکندر. علم میراثده اوشبو (۲٤) صانی (میراث صانی) یاکه (مخرج مسئلهٔ میراث) دییوب آتالور.

فقط (٣) صومی غنه تیبوٗب، قالغان (٢١) صومی باشقه وارثلرینه بولوٗر.

٢١) ایر میتنك ایکی، اوٗچ یا دورت خاتوٗنی قالغان بولسه لرده، بارسینه بر خاتوٗنغه تیبه چك قدرگنه تیبوٗب، هر برسی تیگز اینوٗب بولشوٗرلر.

---

٣) آنانک میراثی. (اُمّ)

٢٢) میتنك بالاسی یا که اوغلینك بالاسی یا که ایکی بر طوغان قارنداشی سلامت بولغانده، آناسینه میراثنك (١/٦ = سدسی) یعنی آلتی اوٗلوٗشدن بر اوٗلوٗشی گنه تیبه ر.

٢٣) اگرده میتنك بالاسی ده اوغلینك بالاسی ده بر طوغان قارنداشلری ده هیچ سلامت قالغان بولماسه لر، یا که طوغان قارنداشی برگنه سلامت قالغان بولسه، آناسینه میراثنك (١/٣ = ثلثی) یعنی اوٗچ اوٗلوٗشدن بر اوٗلوٗشی تیبه ر.

٢٤) اگرده میتنك آتاسی هم ایری یا خاتوٗنی سلامت قالغان بولسه لر، آناسینه، ایری یا خاتوٗنی اوٗلوٗشلرندن قالغان میراثنك ثلثی تیبه ر.

فرضاً بر میتنك آناسی ده بالاسی ده یا که ایکی طوغانی ده سلامت قالغان بولسه لر، آناسینه (٢٤) صومنك فقط (٤) صومی غنه تیبه ر. اگرده آناسی ایله ینه بر طوغان قارنداشی ده سلامت قالغان بولسه، آناسینه (٨) صومی تیبه ر. اگرده میتنك ایری ده آناسی ده هم آتاسی ده سلامت قالغان بولسه لر، (٢٤) صومنك (١٢) صومی ایرینه وآندن قالغان (١٢) صومنك ثلثی (٤) صومی آناسینه تیبوٗب، ینه قالغان (٨) صومی آتاسینه بولوٗر.

تصویر مسئله:

میت — میراثنك هر (٢٤) صومندن

آناسینه،	اوغلینه.
سدس	عصبه
٤ صوم	٢٠ صوم

میت — میراثنك هر (٢٤) صومندن

آناسینه،	ایکی ایر طوغانینه
سدس	عصبه
٤ صوم	٢٠ صوم

میت — میراثنك هر (٢٤) صومندن

آناسینه،	بر ایر طوغانینه
ثلث	عصبه
٨ صوم	١٦ صوم

میت — میراثنك هر (٢٤) صومندن

ایرینه،	آناسینه،	آتاسینه.
نصف	ایردن قالغاننك ثلثی	عصبه
١٢ صوم	٤ صوم	٨ صوم.

۴) ئەبیلرنىڭ میراثی . (جدّه)

۲۵) میتنىڭ ئەبیلرینەنیچەکشی بولسەلرده میراثنىڭ (۱/۶ = سدسی) تییەدر. لکن میتنىڭ هر بر ئەبیسنە میراث تیمیدر. بلکە میتنىڭ آناسینىڭ آتاسینىڭ آناسی بولماغان ئەبیلرگەگنە میراث تییەدر. (چونکە اول ئەبی ذوالرحملردندر).

۲۶) ودخی میتنىڭ آناسی سلامت بولغاندە هیچ بر ئەبیینە میراث تیمس.

۲۷) میتنىڭ آتاسی سلامت بولغاندە آتا طرفندەغی ئەبیلرینەدە وآتاسینىڭ آناسی سلامت بولغاندە بابا طرفندەغی ئەبیلرینەدە میراث تیمس .

۲۸) میتکە آنالغی یاقنراق بولغان ئەبی سلامت بولغاندە، آندن یراغراق بولغان ئەبیلرگەدە میراث تیمس.

۲۹) میتکە آنالقلرینىڭ یاقنلقلری بر درجەدە بولوب میراث تییە طورغان ئەبیلر ایکی بولسەلردە اوچ بولسەلردە، مجموعسینە میراثنىڭ سدسی تییوب شول سدسنی اوزلری هرکشی باشنە برابولوش ایتوب تیگزلەب بولشورلر.

فرضاً بر میتنىڭ خاتونی ایلە آناسینىڭ آناسی هم آتاسی سلامت قالغان بولسەلر، (۲۴) صومنىڭ (٦) صومی خاتونینە، (۴) صومی ئەبیسنە وقالغان (۱۴) صومی آتاسینە تییەر. اگردە خاتونی ایلە آناسینىڭ آناسی هم آتاسینىڭ آناسی ودخی براوغلی سلامت قالغان بولسەلر، (۲۴) صومنىڭ (۳) صومی خاتونینە و(۴) صومی ئەبیلرگە تییەر. قالغان (۱۷) صومی اوغلینە تییەر. فرضاً:

میت — ۲٤ صومدن		
خاتونینە،	ئەبیسنە،	آتاسینە.
ربع	سدس	عصبە
٦ صوم	٤ صوم	١٤ صوم.

میت — ۲٤ صومدن		
خاتونینە،	ایکی ئەبیگە،	اوغلینە.
ثمن	سدس	عصبە
۳ صوم،	٤ صوم	١٧ صوم
	هر برینە ایکیشر صوم	

میت — ۲٤ صومدن			
ایکی خاتونی،	آناسی،	آناسینىڭ آناسی،	اوغلی.
ثمن	سدس	محروم	عصبە
٦	٤	٠٠	١٤
هر برینە ۳			

میت — ۲٤ صومدن			
ایری،	آناسی،	آتاسینىڭ آناسی،	اوغلی.
ربع	سدس	محروم	عصبە
٦	٤	٠٠	١٤ صوم

میت — ۲٤ صومدن			
۳ خاتونی،	آناسینىڭ، آناسی	آناسینىڭ، آناسینىڭ آناسی	اوغلینىڭ، اوغلی
ثمن	سدس	محروم	عصبە
۳	٤	٠٠	١٧
هر برینە ۱			

میت — ۲٤ صومدن			
ایری،	آتاسینىڭ، آتاسینىڭ آناسی	آناسینىڭ، آتاسینىڭ آناسی	اوغلینىڭ اوغلینىڭ اوغلی
ربع	سدس	محروم	عصبە
٦	٤	٠٠	١٤

٥) اتانڭ میراثی . (اب)

٣٠) میتنڭ اوغلی یاکه اوغلینڭ اوغلی سلامت بولغانده، آتاسینه میراثنڭ سدسی گنه تییهر .

٣١) میتنڭ اوغللری سلامت قالمیچی قزی یاکه اوغلینڭ قزیغنه سلامت قالغان بولسه ده آتاسینه میراثنڭ سدسی گنه تییهر . بو صورتده آتا، سدسنی آلغاندن صوڭ ده میراث آرتوب قالورلق بولسه، شول قالغان مالنی ده عصبه وارثلر جمله سندن بولوب آتا آلور .

٣٢) اگر ده میتنڭ اوغللری ده قزلری ده اوغلینڭ بالالری ده سلامت قالغان بولماسه لر، آتاسی باشقه وارثلردن قالغان مالنڭ هر قایوسنی عصبه بولوب جییوب آلور .

فرضاً :

میت — ٢٤ سومدن

خاتونی	آناسی	آتاسی	اوغلی
ثمن	سدس	سدس	عصبه
٣	٤	٤	١٣

میت — ٢٤ سومدن

ایری	قزی	آتاسی
ربع	نصف	سدس وعصبه
٦	١٢	٤ + ٢ = ٦

میت — ٢٤ سومدن

خاتونی	آناسی	قزی	آتاسی
ثمن	سدس	نصف	سدس وعصبه
٣	٤	١٢	٤ + ١ = ٥

میت — ٢٤ سومدن

ایری	آتاسینك آناسی	آتاسی
نصف	سدس	عصبه
١٢	٤	٨

٦) بابانڭ میراثی . (جدّ)

٣٣) میتنڭ آتاسی سلامت بولغانده باباسینه یعنی آتاسینڭ آتاسینه میراث تیمس .

فرضاً :

میت — ٢٤ سومدن

خاتونی	قزی	آتاسی	آتاسینك آتاسی
ثمن	نصف	سدس وعصبه	محروم
٣	١٢	٤ + ٥ = ٩	٠٠

میت — ٢٤ سومدن

ایری	آتاسی	آتاسینك آتاسی	اوغلی
ربع	سدس	محروم	عصبه
٦	٤	٠٠	١٤

٣٤) آتاسی سلامت بولماغانده آتاسینڭ آتاسی گویا میتنڭ آتاسی حکمنده بولوب، آتاسینه میراثنڭ نی قدر اولوشی تییه چك بولسه، باباسینه ده شول قدر تییهر .

میت — ٢٤ سومدن

خاتونی	آناسی	آتاسینك آتاسی	اوغلی
ثمن	سدس	سدس	عصبه
٣	٤	٤	١٣

میت — ٢٤ سومدن

ایری	قزی	آتاسینك آتاسی
ربع	نصف	سدس وعصبه
٦	١٢	٤ + ٢ = ٦

میت — ٢٤ سومدن

خاتونی	آناسی	قزی	آتاسینك آتاسی
			سدس وعصبه
٣	٤	١٢	٤ + ١ = ٥

میت — ٢٤ سومدن

ایری	آتاسینك آناسی	آتاسینك آتاسی
نصف	سدس	عصبه
١٢	٤	٨

٣٥) میتنڭ آناسی یاکه اُمبیسی طرفندن بولغان بابالری وارث توگل، بلکه ذوالرحمدرلر. باشقه وارثلر سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس .

٧) بالالرنىڭ ميراثى. (اولاد، ابن و بنت)

٣٦) اگرده ميتنىڭ قز بالالرى قالغان بولماسه، فقط ایر بالالرى‌غنه سلامت قالسه، نیچه بولسه‌لرده، عصبه بولوب ميراثنىڭ باشقه وارثلرنىڭ اولوشلرندن آرتقان قدرينىڭ همه‌سنى جييوب آلورلرده، اوز آرالرنده تیگزلب بولەرلر. فرضا:

میت — ٢٤ سومدن		
خاتونى، ثمن ٣	آناسى، سدس ٤	براوغلى، عصبه ١٧

میت — ٢٤ سومدن		
ایرى، ربع ٦	آناسى، سدس ٤	ایکى اوغلى، عصبه ١٤ هر برسیگه ٧ شر.

٣٧) اگرده اوغللرى ایله قزلرى‌ده سلامت قالغان بولسه‌لر، هرقايوسى برگه عصبه بولوب باشقه وارثلردن قالغان ميراثنى جييوب آلورلر. لكن اوز آرالرنده بولشكانده قزلر يارتى كشيگه حساب قیلنوب اوغللرغه ایکیشر وقزلرغه برەرگنه اولوش تیيەر.

فرضاً:

میت — ٢٤ سومدن		
آناسى، سدس ٤	آناسى، سدس ٤	٦ اوغلى، ٤ قزى. عصبه ١٦ هر برسینه ٢ شر ١ شر

میت — ٢٤ سومدن		
ایرى، ربع ٦	آناسینىڭ آناسى، سدس ٤	٢ اوغلى، ٣ قزى. عصبه ١٤ هر برسینه ٤ شر ٢ شر

٣٨) اگرده ميتنىڭ اوغللرى سلامت قالميچى، برقزى‌غنه سلامت قالغان بولسه آڭا ميراثنىڭ نصفى تیيەر. فرضا:

میت — ٢٤ سومدن			
خاتونى، ثمن ٣	آناسى، سدس ٤	آتاسى، سدس وعصبه ٤ + ١ = ٥	برقزى، نصف ١٢

میت — ٢٤ سومدن			
ایرى، ربع ٦	آناسىنىڭ آناسى سدس ٤	برقزى، نصف ١٢	ایرطوغانى، عصبه ٢

٣٩) اگرده ميتنىڭ اوغللرى سلامت قالميچى ایکى يا اوچ قزى سلامت قالغان بولسه‌لر، قزلرغه ميراثنىڭ (٢/٣) ثلثانى يعنى اوچدن ایکى اولوشى تیيەرده، اوز آرالرنده تیگزلب بولشورلر. فرضا:

میت — ٢٤ سومدن		
آناسى، سدس ٤	ئەبیسى، سدس ٤	٢ قزى، ثلثان ١٦ هر برسینه ٨

میت — ٢٤ سومدن		
آناسى، سدس ٤	آتاسى، سدس ٤	٤ قزى، ثلثان ١٦ هر برسینه ٤

٤٠) اگرده بالالرغه، (٢٤) سومدن تیگان اولوشنى تیگزلب بولو ممکن بولماسه، مجموعسينه تیگان اولوشنى آيرغاندن صوڭ صوماسينه قاراب صوملاب تيينلب علم حساب قاعده‌سى بويىنچه چامالاب تقسيم قیلنور. (*)

(*) خاتونلر، ئەبیلر، ایر طوغانلر وقز طوغانلر كبى باشقه وارثلرده، مجموعسينىڭ اولوشلرى تیگز بولنمه‌گانده، اوشبو رەوشچه عمل قیلمق تیيشلیدر.

فرضا: ميت ــــ ٢٤ صومدن

[illegible]سی	ئەبیسی	٣ قزی
سدس	سدس	ثلثان
٤	٤	١٦

اوشبو صورتده قزلرغه تیگان (١٦) نی اوچسینه تیگزلەب بولو ممکن توگلدر. چونکه هر برسینه (٥) شر صوم بیرسەك، بر صوم آرتوب قالادر. اگرده (٦) شر صوم بیرمکچی بولسەق، (٣) صوم بیتمیدر. مونه بوندای صورتده قزلرغه تیگان (١٦) صومنی تیینلەرگه آوشتروب (١٦٠٠) تیین ایتمك کیرەك. صوکره شول (١٦٠٠) تییننی اوچ قزغه علم حسابنك تقسیم قاعدەسی بوینچه بولمك کیرەك. بس شول رەوشچه عمل قیلغانده (١٦) صومدن هر قزغه (٥٣٣) تیین تییوب آراده برگنه تیین آرتوب کسر بولوب قالادر. کوب صوما آراسنده بر تیین با اون تیین کبی آز آقچه وارثلرنك قایسینه بولسەده، کوب توگلدر.

---

٨) اوغلنك بالالرینك میراثی. (اولاد ابن)

٤١) میتنك اوز اوغلی سلامت بولغانده اوغلینك بالالرینك هیچ برسینه میراث تیمس. فرضاً: میت ــــ ٢٤ صومدن

ایری	آتاسی	اوغلی	اوغلینك اوغلی
ربع	سدس	عصبه	محروم
٦	٤	١٤	٠٠

٤٢) ایکی یا اوچ قزی سلامت بولغانده میتنك اوغلینك قز بالالرینه میراث تیمس

فرضاً: میت ــــ ٢٤ صومدن

آناسی	آتاسی	٢ قزی	اوغلینك ٣ قزی
سدس	سدس	ثلثان	محروم
٤	٤	١٦	٠٠

٤٣) مگر بو صورتده میتنك اوغلی‌نك بالالری آراسندن برسی ایر بالا بولسه، مجموعسی برگه عصبه بولوب، باشقه وارثلردن قالغان میراثنی ایر بالاغه بر اولوش قز بالاغه یارتی اولوش ایتوب بولشورلر. فرضاً:

میت ــــ ٢٤ صومدن

خاتونی	آناسی	٣ قزی	اوغلینك اوغلی
ثمن	سدس	ثلثان ١٦	عصبه
٣	٤	هر برسینه ٨	١

میت ــــ ٢٤ صومدن

٨ قزی	اوغلینك ٢ اوغلی	اوغلینك ٤ قزی
ثلثان	عصبه	
١٦	٨	
	هر برسینه ٢	١

٤٤) میتنك برگنه قزی سلامت بولغانده اوغلینك بالالری آراسنده برسی ایر بالا بولسه، مجموعسی برگه عصبه بولوب باشقه وارثلردن قالغان میراثنی ایر

بالاغه براۇلوش قز بالاغه‌یارتی اۇلوش ایتوٗب بولشورلر. فرضا:

ميت — ٢٤ سومدن

خاتونی'	آناسی'	برقزی'	اوغلینك اوغلی.
ثمن	سدس	نصف	عصبه
٣	٤	١٢	٥

ميت — ٢٤ سومدن

ایری'	برقزی'	اوغلینك براوغلی	اوغلینك ٤ قزی.
ربع	نصف	عصبه	
٦	١٢	٦	
		هر برینه ٢	١

۴۵) میتنك برگنه قزی سلامت بولوب اوغلینك بالالری هربرسی قز بالا بولسه‌لر، مجموعسینه میراثنك سدسی گنه تیبر. فرضاً:

ميت — ٢٤ سومدن

خاتونی'	برقزی'	اوغلینك ٢ قزی'	آتاسی.
٣	نصف	سدس ٤	سدس هم عصبه
	٢١	هر برینه ٢	٤ — ١

ميت — ٢٤ سومدن

آنسی'	برقزی'	اوغلینك' ٤ قزی	آتاسی.
سدس	نصف	سدس ٤	سدس وعصبه
٤	١٢		٤ — ٠٠

۴۶) اوزینك هیچ بر بالاسی سلامت قالماغانده، اوغلینك بالالری، گویا میتنك اوز بالالری حکمنده بولورلر. میتنك اوز بالالریغه نی قدر تیبه‌چك بولسه، اوغلینك بالالرینه‌ده شول قدر تیبر.

۴۷) میتنك اوغلینك اوغلینك بالالریده اوز درجه‌لرنده، گویا اوغلینك بالالری حکمنده‌درلر. لکن اوغلینك بالالری سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس.

۴۸) میتنك قزینك بالالری وقزینك قزینك بالالری یوقارده بر کره بیزن قیلندغنچه وارث توگل؛ بلکه ذوالرحمدرلر.

۹) آتا وآنا بر چن طوغانلرننگ میراثلری. (اخ واخت لاب وام)

۴۹) اوغلی یا اوغلینگ اوغلی، آتاسی یا آتاسینگ آتاسی سلامت بولغان وقتده میتنگ آتا آنا برچن طوغانلرینه هیچ میراث تیمس. فرضاً:

ميت — ٢٤ سومدن

خاتونی'	آنسی'	اوغلی'	چن طوغانی.
ثمن	سدس	عصبه	محروم
٣	٤	١٧	٠٠

ميت — ٢٤ سومدن

ایری'	نه‌بیسی'	آتاسی'	چن طوغانی.
نصف	سدس	عصبه	محروم
١٢	٤	٨	٠٠

۵۰) اوغلی ده اوغلی نگ اوغلی ده بولماسه، بلکه قزی یا اوغلینگ قزی غنه سلامت قالغان بولسه، میتنگ چن طوغانلری ایر بولسه‌لرده قز بولسه‌لرده، عصبه بولورلر. اوشبو عصبه بولغان چن طوغانلر قایوسی ایر وقایوسی قز بولوب قاتش بولسه‌لر، میراثنك اۇلوشلی وارثلردن قالغانینی ایرکه‌کلرینه بر اۇلوش قزلرینه یارتی اۇلوش ایتوٗب بولشورلر: فرضاً:

ميت — ٢٤ سومدن

خاتونی'	آنسی'	برقزی'	چن ایر یا قز طوغانی.
ثمن	سدس	نصف	عصبه
٣	٤	١٢	٥

ميت — ٢٤ سومدن

نه‌بیسی'	٤ قزی'	١ چن ایر طوغانی'	٢ چن قز طوغانی'
سدس	ثلثان	عصبه	
٤	١٦	٤	
		هر برینه ٢	١

۵١) اوغلی‌ده قزی‌ده اوغلینگ بالالری‌ده سلامت بولماسه ، میتنگ چن طوغانلرینگ آرادن برسی ایرکه‌ك بولسه' مجموعسی عصبه بولوٗب، میراثنگ باشقه وارثلردن قالغان قدرینی مذکور ره‌وشچه بولشوٗرلر. فرضاً:

میت — ٢٤ سومدن		
خاتونی'	آناسی'	٢چن ایر طوغانی.
ربع	سدس	عصبه ١٤
٦	٤	هر برسینه ٧

میت — ٢٤ سومدن		
ایری'	ئه‌بیسی'	٣چن ایر طوغانی' ٢چن قز طوغانی.
نصف	سدس	عصبه
١٢	٤	٨ هر برینه ٢ ، ١

۵٢) اگر ده مذکور صورتده میتنگ چن طوغانلری آراسنده ایرکه‌گی بولمیچی' ایکی یااوٗچ قز طوغانلری قالسه' نیچه بولسه‌لرده مجموعسینه میراثنگ ثلثانی تیبه‌ر. شول ثلثاننی هر برسینه تیگز ایتوٗب اوز آرا بولشوٗرلر. فرضا:

میت — ٢٤ سومدن آرتا ٢ صوم	
خاتونی'	٦ چن قز طوغانلری.
ربع	ثلثان ١٦ + ٢ = ١٨
٦	ینه ٢ آرتوب قالغانی‌ده بولرغه تیبه‌در. هر برسینه ٣

میت — ٢٤ سومدن آرتا ٤ صوم	
آناسی'	٤چن قز طوغانی.
سدس	ثلثان ١٦ + ٣
٤ + ١	هر برینه ٤صوم ٧۵تیین.

۵٣) اگر ده مذکور صورتده یعنی میتنگ اوغلی‌ده قزی‌ده اوغلینگ بالالری‌ده قالماغان صورتده برگنه چن طوغان قز قارنداشی سلامت قالغان بولسه، اول قز طوغانینه میراثنگ یارتیسی تیبه‌در. فرضا:

میت — ٢٤ سومدن	
ایری'	برچن قز طوغانی.
نصف	نصف
١٢	١٢

میت — ٢٤ سومدن		
خاتونی'	ئه‌بیسی'	برچن قز طوغانی.
ربع	سدس	نصف
٦	٤	١٢

١٠) آنا باشقه آتا برطوغانلرنگ میراثی . (اخ واخت لاب)

۵٤) میتنگ آنا باشقه آتا برطوغانلرینه، میتنگ اوغلی یااوغلینگ اوغلی، آناسی' یا آناسینگ آناسی' یاکه چن ایر طوغانی یاکه بر قزی ایله بر چن قز طوغانی سلامت بولغان وقتده، هیچ میراث تیمس. فرضا:

میت — ٢٤ سومدن			
خاتونی'	آناسی'	اوغلی'	آتا بر طوغانی.
ثمن	سدس	عصبه	محروم
٣	٤	١٧	٠٠

میت — ٢٤ سومدن			
ایری'	آناسینگ آناسی'	آتاسی'	آتا بر طوغانی.
نصف	سدس	عصبه	محروم
١٢	٤	٨	٠٠

میت — ٢٤ سومدن		
خاتونی'	چن ایر طوغانی'	آتا بر طوغانی.
ربع	عصبه	محروم
٦	١٨	٠٠

میت — ٢٤ سومدن			
ایری'	بر قزی'	چن قز طوغانی'	آتا بر طوغانی.
ربع	نصف	عصبه	محروم
٦	١٢	٦	٠٠

۵۵) میتنگ اوغللری بولمیچی قزلری یاکه اوغلینگ قزلری سلامت بولغانده آتا بر طوغانلری ایر بولسه‌لرده' قز بولسه‌لرده' عصبه بولوٗرلر.

فرضا:

میت ـــــــ ٢٤ صومدن ـــــــ ❀ میت ـــــــ ٢٤ صومدن ـــــــ

آنا بر ٤ قزطوغانی	آنا بر ٣ ایرطوغانی	قزی	آناسی	آنا بر ایرقزطوغانی	برقزی	آناسی
عـ	عـ	نصف	سدس	عصبه	نصف	ثلث
هر برینه ١	هر بر ٢	١٢	٤	٤	١٢	٨

٥٦) اوغلیده قزیده واوغلینگ بالاسیده قالغان بولمیچی، ایکی چن‌طو
فز قارداشی سلامت بولغان صورتده، میتنگ آنا بر ایر طوغانی عصبه بولو

میت ـــــــ ٢٤ صومدن ـــــــ ❀

آنا بر ایرطوغانی	٢ چن قزطوغانی	خاتونی
عصبه	ثلثان ١٦	ربع
٢	هر برینه ٨	٦

٥٧) مذکور صورتده آنا بر فز طوغانلری‌غنه قالغان بولسه، آنلرغه میراث تیم

میت ـــــــ ٢٤ صومدن آرتا ٢ صوم ـــــــ ❀

٢ آنا بر قزطوغانی	٢ چن قزطوغانی	خاتونی
محروم	ثلثان	ربع
٠٠	١٦ ÷ ٢	٦

٥٨) اگرده آرالرنده میتنگ آنا بر ایر طوغانی‌ده قالغان بولسه، آڭا ایپر
آنا بر فزطوغانلری‌ده عصبه بولورلر. فرضاً:

میت ـــــــ ٢٤ صومدن ـــــــ

بر آنا بر ایرطوغانی.	آنا بر ایکی قزطوغانی؛	٢ چن قزطوغانی؛	خاتونی
عصبه		ثلثان	ربع
	٢ صوم	١٦	٦
بر صوم	هر برینه ٥٠ تین		

٥٩) اگرده میتنگ برگنه چن‌قز طوغانی سلامت بولسه، آنا بر قز طوغانلر
نیچه کشی بولسه‌لرده، میراثنگ سدسی گنه تییر. فرضا:

میت ـــــــ ٢٤ صومدن آرتا ٨ صوم ـــــــ ❀

آنا بر قزطوغانی.	بر چن قزطوغانی،
سدس	نصف
٤ ÷ ٢	١٢ ÷ ٦

٦٠) اگرده میتنگ اوز بالاسیده، اوغلینگ بالاسیده، آتاسیده آتاسینگ
آتاسیده چن طوغانلریده هیچ برسی سلامت قالغان بولماسه‌لر، آنا بر
طوغانلرندن ایکی یا اوچ کشی بولسه‌لر، مجموعسینه میراثنگ ثلثانی تییر.

٦١) اگرده اوشبو صورتده آنا بر طوغان قز قارداشی برگنه قالغان بولس
آڭا میراثنگ نصفی تییر. فرضاً:

میت ـــــــ ٢٤ صومدن ـــــــ ❀ میت ـــــــ ٢٤ صومدن آرتا ٢ صوم ـــــــ

آنا بر برقز طوغانی.	ایری	آنا بر ٢ قزطوغانی	خاتونی
نصف	نصف	ثلثان	ربع
١٢	١٢	١٦ ÷ ٢ = ١٨. هر برینه ٩	٦

۱۱) آتا باشقه آنا برطوغانلرنىڭ میراثی . (اخ واخت لام)

۶۲) میتنڭ بالاسی، اوغلینڭ بالاسی، آتاسی یا که آتاسینڭ آتاسی سلامت بولغانده، آنا برطوغان قارداشلرینه هیچ میراث تیمس . فرضا:

میت	۲٤ سومدن	
خاتونی	اوغلی	آنا برطوغانی.
ثمن	عصبه	محروم
۳	۲۱	۰۰

میت	۲٤ سومدن	
ایری	اوغلینڭ اوغلی	آنا برطوغانی.
ربع	عصبه	محروم
۶	۱۸	۰۰

میت	۲٤ سومدن	
آتاسی	آتاسی	آنا برطوغانی.
ثلث	عصبه	محروم
۸	۱۶	۰۰

میت	۲٤ سومدن	
آتاسنڭ آتاسی	آتاسنڭ آتاسی	آنا برطوغانی.
سدس	عصبه	محروم
۴	۲۰	۰۰

۶۳) اگرده مذکور کشیلر سلامت بولماسه‌لر، میتنگ آنا برطوغانی برگنه کشی سلامت بولسه، کیره‌ك ایر کشی کیره‌ك قز کشی بولسون، میراثنگ سدسینی آلور:

میت	۲٤ سومدن آرتا ۱۲ سوم
آناسی	آنا برطوغانی
ثلث	سدس
۸ ینه ۸	۴ ینه ۴

۶۴) اگر اوشبو صورتده میتنگ آنا برطوغانلری ایکی یااوچ کشی سلامت قالغان بولسه‌لر، نیچه کشی بولسه‌لرده، مجموعسی میراثنگ ثلثنی آلوب هر برسینه تیگز لعب بولورلر . ایرلرینگده خاتونلرینگده اولوشلری بر تیگز بولور . عصبه‌لر کبی ایرلرگه بر اولوش خاتونلرغه یارتی اولوش ایتوب بولمسلر .

میت	۲٤ سومدن آرتا ۸ سوم
آناسی	ایکی آنا برطوغانلری
ثلث	ثلث
۸ ینه ۴	۸ ینه ۴ .

۶۵) اگرده میتنگ آنا برطوغانلرینه میراثنگ سدسینی یا ثلثینی بیرگاچ، آتا وآنا برطوغان عصبه ایر قارداشلرینه هیچ مال قالماسلق بولسه، قارداشلرنگ هر قایوسی آنا برطوغان قارداشلرگه حساب قیلنوب میراثنگ سدس یا ثلثنده اورتاق بولورلر. فرضا:

میت	۲٤ سومدن		
ایری	آناسی	۳چن ایر طوغانی.	۲آنا برقز طوغانی.
نصف	سدس	ثلث ۸	
۱۲	۴	هر برسینه ایکیشر سوم.	

بو مسئله (مسئلهٔ حماریهٔ عثمانیه) اسمنده مشهور مسئله‌در.

١٢) ایر طوغاننگ اوغللرینگ میراثی. (ابن الاخ)

٦٦) میتنگ آتا باشقه آنا بر طوغانلرینگ بالالری وارث توگل بلک
ذوالرحمدرلر. باشقه وارثلر سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس.

٦٧) آتا وآنا بر چن ایرطوغانینگ اوغللرینه‌ده، میتنگ اوغلی یا
اوغلینگ اوغلی، آتاسی یا که آتاسینگ آتاسی، چن ایرطوغانی یا که آتابر ای
طوغانی سلامت بولغانده میراث تیمس.

٦٨) مذکور کشیلر سلامت بولماغانده عصبه بولوب، میراثنگ باش
وارثلردن قالغانی آنلرغه تیر. فرضا:

میت — ٢٤ سومدن

ایری،	آناسی،	آتا وآنا بر ایرطوغانینک بر اوغلی.
نصف	ثلث	عصبه
١٢	٨	٤

میت — ٢٤ سومدن

خاتونی،	آتاسینک آناسی،	آتا وآنا برایرطوغانینک ارغلی.
ربع	سدس	عصبه
٦	٤	١٤

٦٩) میتنگ آنا باشقه آنا بر ایر طوغانینگ اوغللری‌ده چن ای
طوغانینگ اوغللری حکمنده‌درلر لکن آنلرغه چن ایرطوغانینگ اوغلی سلام
بولغانده میراث تیمس.

میت — ٢٤ سومدن

آناسی،	آتابرایرطوغانینک اوغلی.
ثلث	عصبه
٨	١٦

میت — ٢٤ سومدن

آناسی،	چن ایرطوغانینک اوغلی،	آتابرطوغانینک اوغلی
ثلث	عصبه	محروم
٨	١٦	٠٠

٧٠) میتنگ قز طوغانلرینگ بالالری وایر طوغانینگ قزلری وارث
توگل بلکه ذوالرحمدرلر.

١٣) آتا یا بابانگ ایر طوغانلرینگ میراثی. (عَمّ)

٧١) میتنگ آتاسینگ آنا بر طوغان قارداشلری وارث توگل بلک
ذوالرحمدرلر. باشقه وارثلر سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس.

٧٢) میتنگ آتاسینگ چن قز طوغانلری‌ده آتا بر قز طوغانلری‌ده ذوالرحمدرلر.

٧٣) میتنگ آتاسینگ چن ایر طوغانی وارث بولسه‌ده

میتنك اوغلی یا که اوغلینك اوغلی، آتاسی یاکه آتاسینك آتاسی آتا بر طوغان ابر قارداشی، ودخی قزی ایله آتا بر طوغان قز قارداشی سلامت بولغانده میراث آلماس.

۷۴) مذکور کشیلرنك هیچ برسی سلامت بولماغانده عصبه بولورلر.

۷۵) میتنك آتاسینك چن ابر طوغانی سلامت بولغانده آتا بر ابر طوغانی میراث آلماس. اول سلامت بولماغانده آنك اورنینه بوعصبه بولور.

۷۶) میتنك آتاسینك ابرطوغانی سلامت بولماغانده آتاسینك آتاسینك ابر طوغانی آنك اورنینه عصبه بولور.

۱۴) اتانك یا بابانك ابر طوغانینك اوغللرینك میراثی. (ابن عمّ)

۷۷) میتنك آتاسینك قزطوغانلرینك بالالری، وآتا برطوغانلرینك بالالری، ابر طوغانلرینك قزلری وارث توگل، بلکه ذوالرحمدرلر.

۷۸) میتنك آتاسینك آتا بر ابر توغانلرینك، اوغللری میتنك اوغلی یاکه اوغلینك اوغلی، آتاسی یاکه آتاسینك آتاسی، آتابرطوغان ابرقرداشینك اوغلی ودخی قزی ایله آتا برطوغان قز قارداشی سلامت بولغانده میراث آلماسلر.

۷۹) مذکور کشیلرنك هیچ برسی سلامت بولماغانده آتاسینك ابر طوغانلری حکمنده بولوب عصبه بولورلر.

۸۰) میتنك آتاسینك ابر طوغانینك اوغلی سلامت بولماغانده، آتاسینك آتاسینك ابر طوغانینك اوغلی آنك اورنینه عصبه بولور.

میراثنك آرتووی. (رَدُّ مخرج المسئلة)

۸۱) اگرده میتنك عصبه وارثلری سلامت قالغان بولماسه، بلکه فقط اولوشلی وارثلری گنه سلامت قالوب، شول وارثلرگه (۲۴) صومدن اولوشلری قدر بیرگاندن صوك میراث ینه آرتوب قالورلق بولسه، شول قالغان میراثده میتنك ایری یا خاتوننندن باشقه اولوشلی وارثلرینه اولوشلری چاماسنه قاراب بولنوب بیرلور. اما میتنك ایری ایله خاتوننینه هیچ بروقتده اولوشلرندن آرتق بیرلمس.

۸۲) یوقارده مذکور رەوشچه میراثنك آرتقان مسئلەلرنده مال ایکی تورلی رەوشده تقسیم قیلنەدر: اگرده اولوشلی وارثلر آراسنده میتنك ایری‌ده، خاتونی‌ده

قالغان بولماسه، مجموع وارثلرگه (٢۴) صومدن نی قدر صوم تییه‌چك بولوب کورنسه، میراث شول قدر صومدن حسابلاب تقسیم قیلنور. فرضاً میتنك آناسی ایله بر قزی سلامت قالغان بولسه‌لر، (٢۴) صومدن آناسنه سدسی (۴) صوم، قزینه نصفی (١٢) صوم تییه‌در. (٨) صوم آرتوب قالادر. پس ایمدی بو صورتده میراثنی آنا ایله قزغه (٢۴) صومدن تییه‌چك بولوب کورنگان (١٦) صومدن حسابلاب تقسیم قیلنور. یعنی میتنك آناسینه میراثنك هر (٢۴) صومندن توگل، بلکه هر (١٦) صومدن (۴) صوم وقزینه (١٢) صوم بیرلور. مثلاً:

میت ——— (٢٤ صومدن) آرتو سببلی ١٦ صومغه توشرلدی.

آناسی،	برقزی.
سدس	نصف
٤	١٢

اوشبو توبه‌نده‌گی مسئله‌لرده‌ده، میراث آرتو سببلی یوقارده‌غی مسئله کبی تقسیم قیلنادر:

میت ——— (٢٤ صومدن) آرتو سببلی ٢٠ صومغه توشرلدی.

آناسی،	ایکی قزی.
سدس	ثلثان
٤	١٦

میت ——— (٢٤ صومدن) آرتو سببلی ٢٠ صومغه توشرلدی.

آناسی،	برقزی،	براوغلینك قزی.
سدس	نصف	سدس
٤	١٢	٤

میت ——— (٢٤ صومدن) ٢٠ صومغه توشرلدی.

برچن‌قزطوغانی،	ایکی‌آنا برطوغانی.
نصف	ثلث
١٢	٨

میت ——— (٢٤ صومدن) ٢٠ صومغه توشرلدی.

آناسی،	برچن قزطوغانی.
ثلث	نصف
٨	١٢

٨٣) اگرده میراث آرتقان صورتده اولوشلی وارثلر آراسنده میتنك ایری یاکه خاتونی‌ده بولسه، میراثنك (٢۴) صومدن آرتقان صوملری تیینلرگه آوشدرلوب میتنك ایری ایله خاتونندن باشقه وارثلرینه اولوشلرینه چامالاب بولوب بیرلور: فرضا:

میت ——— ٢٤ صومدن آرتوب قالادر ٦ صوم یعنی (٦٠٠) تیین

خاتونی،	آناسنك‌آناسی،	ایکی‌آنا برطوغانی.
ربع	سدس	ثلث
٦	٤	٨
	ینه ٢٠٠ تیین	ینه ٤٠٠ تیین
		هربرینه
		٦شار صوم

اوشبو صورتده آرتوب قالغان ٦ صوم (٦٠٠) حساب قیلنوب، میتنك آناسی ایله ایکی آنا بر طوغانلرینه (٢٠٠) تیین اینوب اوّلگی میراثلرینه آرتدروب بیرله‌در.

ودخی : میت ـــــــ ٢٤ صومدن آرتوب قالادر (١) صوم یعنی (١٠٠) تیین

خاتونی،	ایکی ئه‌بیسی،	٤ قزی،
ثمن	سدس	ثلثان
٣	٤ ینه ٢٠ تیین	١٦ ینه ٨٠ تیین
	هربرینه	هربرینه
	٢ صوم ١٠ تیین	٤ صوم ٢٠ شر تیین

بو صورتده آرتوب قالغان بر صوم (١٠٠) تیین حساب قیلنوب اولوشلری چاماسنچه میتنك ئه‌بیلرینه هر برینه (١٠) ر تیین وقزلرینه هر برینه (٢٠) شر تیین آرتدروب بیرلور.

ودخی : میت ـــــــ ٢٤ صومدن آرتوب قالادر (٢) صوم یعنی (٢٠٠) تیین

ایری،	ایکی ئه‌بیسی،	بر قزی،
ربع	سدس	نصف
٦	٤ ینه ٥٠ تیین	١٢ ینه ١٥٠ تیین.
	هر برسینه	
	٢ ٢٥ تیین	

بوصورتده آرتوب قالغان ٢ صوم (٢٠٠) تیین حساب قیلنوب اولوشلری حسابنچه میتنك ئه‌بیلرینه هر برسینه (٢٥) تیین وقزینه (١٥٠) تیین آرتدروب بیرلور.

میراثنك ییتمه‌وی. (عول مخرج المسئله)

٨٤) بیك سیره‌ك فایسی مسئله‌لرده اتفاقا میتنك کوبره‌ك اولوشلی وارثلری برگه جییلوب سلامت قالادر. بوندی مسئله‌لرده میراثنك هر ٢٤ صومندن وارثلرنك هر برسینه اولوشلری قدر بیرورگه (٢٤) صوم ییتمی قالادر. بوتقدیرده وارثلرگه (٢٤) صومدن فرض قیلوب بیرلگان اولوشلرنك صانلرینی برگه جییمق کیره‌ك بولور. شول صانلرنك مجموعی نی‌قدر صان بولسه، میراثنی شول قدر صومدن حسابلاب تقسیم قیلنور. فرضاً:

میت ـــــــ ٢٤ صوم ییتمه‌و سببلی ٢٧ صومدن حساب قیلندی. (مسئلهٔ منبریه)

خاتونی،	آناسی،	آتاسی،	ایکی قزی،
ثمن	سدس	سدس	ثلثان
٣	٤	٤	١٦

خاتونی

ودخی : میت ـــــــ ٢٤ صوم ییتمه‌و سببلی ٢٨ صومدن حساب قیلندی.

ایری،	بر‌چن قرطوغانی،	بر‌آنا برطوغانی.
نصف	نصف	سدس
١٢	١٢	٤

ودخی : میت ـــــــ ٢٤ صوم ییتمه‌و سببلی (٣٠) دن حساب قیلندی.

خاتونی،	آناسی،	ایکی‌چن قرطوغانی،	بر‌آنا برطوغانی.
ربع	سدس	ثلثان	سدس
٦	٤	١٦	٤

ودخی : میت ۲٤ سوم یتمەو سبلی (٤٠) سومدن حساب قیلندی.

ایری،	آناسی،	ایکیچن قزطوغانی،	ایکیآنا برطوغانی.
نصف	سدس	ثلثان	ثلث
۱۲	٤	۱٦	۸

تَخارُجْ.

۸۵) میتنك بروارثی میراثدن اوزینه تییەچك بولغان اولوشنی هیچ آلمیچ
یاکه برەر نورلی نرسه آلوب قالغان قدرینی باشقه وارثلرگه اورتاق ایتو
باغشلاوی درستدر. بوکا عربچه (تخارج) دیبلور. بوتقدیرده (۲۴) صومدن تخار
قیلغان وارثنك اولوشی قدر کیمتلوب، میراثنی قالغان صوملر حسابندن حسابلاب
تقسیم قیلنور.

فرضا:

میت ۲٤ سومدن

ایری،	آناسی،	آتاسی،	۲اوغلی برقزی.
ربع	سدس	سدس	عـصـبـه
٦	٤	٤	۱
			هربرسینه ۸ ۲

۸٦) اوشبو صورتده میتنك ایری تخارج قیلسه، میراث (۱۸) صومدن
حسابلاب تقسیم قیلنور. اگرده آناسی تخارج قیلسەده، آتاسی تخارج قیلسەده،
بر اوغلی تخارج قیلسەده، میراثنی (۲۰) صومدن حسابلاب تقسیم قیلنور. ودخی
ایکی اوغلی تخارج قیلسه، (۱٦) صومدن بر قزی تخارج قیلسه (۲۲) صومدن
حسابلاب تقسیم قیلنور.

مُناسَخه.

۸۷) بر میتنك میراثی تقسیم قیلنغانچی وارثلرنك برسی (یا بر نیچەسی)
وفات بولسه، میراثلر قانشوت چووالوب کیتەر. بوکا عربچه (مناسخه) دیبولر.
بو صورتده اوّلا ایك اوّلگی میتنك میراثی گویا هر بر وارثلری سلامت کبی
فرض قیلنوب تقسیم قیلنور. صوکره وفات بولغان وارثنك اولوشی اوز وارثلرینه
ایکنچی مرتبه آیروب تقسیم قیلنور. بویله مناسخەلی مسئلەلرده هر بر حساب
عمللرینی علم حساب قاعدەلری بوینچه، درست یورتورگه اجتهاد قیلمق تییشلیدر.

حَمْل وجنين . (يۇكده قالغان بالا)

٨٨) بر ميتنڭ بر وارثى اوزى اولگانچى طوميچى يوكده قالسه، شول بالا طوغانچى ميراثنى تمام‌تقسيم قيلۇب بترميچى، باشقه وارثلرينه چامالاب‌غنه بيرۇب طۇرمق، تمام‌تقسيمنى بالانڭ طووويته‌قدر كيچكترمك معقول بولۇر. چۇنكه طوواچق بالا سلامت طوواچقمى، اولى طوواچق‌مى، ايركى بالا بولاچقمى، قز بالا بولاچقمى، برگنه بالا طوواچقمى، ياكه ايكى، اۇچ بالا طوواچقمى؟ هيچ معلوم توگلدر. شول سببدن باشقه وارثلرنڭ اۇلۇشلرينى تمام تعيينلەمك مشكلدر.

٨٩) يۇكده‌گى بالا نيز اۇلگرگانده آلتى‌آيدن طووو احتمالى، اۇزاقغه قالغانده ايكى يل يعنى (٢۴) آيدن آرتق يۇكده قالماوى تجربه ايله بلنۇب حديث شريفلرينڭ اشارەسى بوينچه عملده مذهب باشمز امام‌اعظم‌ابوحنيفه (رحمه‌الله‌تعالى) مذهبى بوينچه‌الوغ امامل طرفندن قبول ايدلمشدر.

شول سببدن بركيمسه، خاتۇنى ايله كورشكاندن صوڭ آلتى آيدن صوڭره خاتۇنى بالا طابسه، اول بالا شريعتده شول كشينڭ بالاسى بولۇب حسابلانادر. پس اگرده شول كشى وفات بولسه، آنڭ ميراثى مذكور آلتى آيدن طوغان بالاغه‌ده تيبه‌در.

٩٠) اگرده بر ميتنڭ وفاتندن ايكى يل صوڭ خاتۇنى بر بالا طابسه، خاتۇنينڭ حال ودعواسى بوينچه اول بالانڭ ميتدن بولووى احتمال بولسه، اول بالاغه‌ده ميراثى تيبه‌در.

٩١) اگرده وارث بولاچق بالا، ميتنڭ وفاتندن ايكى يل‌اوتكاندن‌صوڭ دنياغه كيلسه، ياكه ميتنڭ وفاتندن صوڭ خاتۇنى اۇچ مرتبه حيض كورگاندن صوڭ دنياغه كيلسه، گرچه ميت‌نڭ وفاتينه ايكى يل طولغان بولماسه‌ده، اول بالاغه ميتنڭ ميراثى تيمس.

٩٢) اۇشبو صورتلرنڭ هر برسنده طوغان زمانده تريلگى معلوم بولغان بالاغه‌غنه ميراث تيبه‌ر. طوغانده اوق اولى طوغان بالاغه ميراث تيمس.

مَفْقُودْ . (يوغالغان كشى)

٩٣) ميتنڭ بر وارثى (مفقود) بولسه، يعنى هيچ قايده‌ايكانى‌ده، سلامتلگى‌ده،

اولگانلگی‌ده بلنمیچی بوغالغان بولسه، میراثدن‌تیگان اولوشی باشقه ماللری‌کبی اوزی قایتوب آلغانچی یاکه اولگانلگی معلوم بولغانچی شریعت حکمی بوینچه‌صاقلانور.

۹۴) اگرده اوزی قایتا آلماسه، اولگانلگی‌ده معلوم بولماسه، اول مفقودنك میراث وماللری وباشقه حکملری شول زماننك مجتهد امامینك اجتهادینه طابشرلور: اگرده‌شول‌امام‌مفقودنك‌ظاهری‌حاللرینه‌وبعضده‌شلرینه‌چاغشدروب‌یاکه بوغالغان اورننده هلاك بولو احتمالینه قاراب امام اول مفقودنی اولگانگه حساب قیلسه، اولگان حکمنده بولور. اگرده‌اولگانگه حسابلی آلماسه، تری حکمنده بولور.

ذُوالرَّحِمْلر . (حقیقی وارث بولماغان یاقنلر)

۹۵) میتنك بوقارده بیان قیلنمش (۱۴) تورلی گروه وارثلردن باشقه‌یاقنلری حقیقی وارث توگلدرلر. شویله ایسه‌ده، میتنك هیچ برحقیقی وارثی سلامت قالغان بولماسه، میراثی ابوحنیفه امام اعظم رحمه‌الله‌مذهبنده (ذوالرحم) دیب آتالا طورغان یاقن‌اروغلرینه‌تییمر. اماامام‌مالك وامام‌شافعی رحمه‌الله مذهبلرنده حقیقی وارثلری قالماغان میتنك میراثی (بیت المال) خزینه‌سینه آلنور.

۹۶) ذوالرحملر بیش تورلی گروه یاقن اروغلردر:

۱) میتنك قزینك بالالری واوغلینك قزینك بالالری (نیچه‌نچی بووننده بولسه‌لرده)

۲) میتنك چن طوغان یاکه آنا بر طوغان ایر قارداشلرینك قزلری هم چن طوغان یاکه آنا بر طوغان قز قرداشلرینك بالالری ودخی آنا برطوغان قارداشلرینك بالالری.

۳) میتنك آناسی یاکه آتاسینك آناسی طرفندن بولغان باباری ودخی اوشبو باباار طرفندن بولغان ئبیلری.

۴) میتنك آتاسینك قز طوغانلری ودخی آتاسینك طوغان قارداشلری هم آتاسینك ایرطوغانینك قزلری.

۵) میتنك باباالرینك قزطوغانلری.

۹۷) میتنك اوشبو بیش تورلی گروه یاقنلرینه ودخی آنلرنك بالالرینه میتنك باشقه وارثلری سلامت قالماغان‌وقتده، درجه‌لرینه ومیتکه یاقنلقلرینه قاراب

میراث تییه‌در. ذوالرحملرده عصبه‌لرکبی میراثنی ایرلرینه بر اوٗلوش وخاتوٗنلرینه بارتی‌اوٗلوش ایتوٗب تقسیم قیلشوٗرلر.

۹۸) ذوالرحملرنگ برنچی گروهی یاکه آنگ بالالری سلامت بولغانده صوٗگغی گروهلرغه میراث تیمس. برنچی گروه اوزی سلامت بولماسه، میراث بالالرینه تییه‌ر. اگرده برنچی گروه اوزی‌ده بالالری‌ده سلامت بولماسه، میراث ایکنچی گروهغه تییه‌ر. ایکنچی گروه اوزی سلامت بولماسه میراث آنگ بالالرینه تییه‌ر. میراثنگ باشقه گروهلرغه تییووی‌ده‌اوٗشبو ره‌وشچه‌در.

۹۹) بر گروه ذوالرحملرنگ اچنده میتکه قارداش وار وغلغی یاقنراق بولغانی سلامت بولغانده یراغراق بولغانینه میراث تیمس. مثلا میتنگ قزینگ قزی سلامت بولغانده اوغلینگ قزینگ قزینه میراث تیمس.

۱۰۰) ودخی بر گروه ذوالرحمدن ایکی کشی میتکه یاقنلقده ایکسی‌ده بر درجه‌ده بولوب‌ده، آرادن برسی سلامت بولغانده، میتکه وارث بولاچق کشینگ بالاسی بولسه، وارث بولماياچق بولغان کشینگ بالاسینه میراث تیمس.

مثلا، میتنگ اوغلینگ قزینگ قزی سلامت بولغانده قزینگ قزینگ اوغلینه میراث تیمس ❀

میراث جَدْوَلی.

بر میتنگ ترکه‌سندن سلامت قالغان قارداشلرینگ قایولرینه میراث تییوٗب قایولرینه تیمه‌یه‌چگینی هم وارث بولغانلرینگ قایولرینه نی قدر حصه تییه‌چگینی یوقارده یازلمش ماده‌لردن قاراب آگلی آلماغان کشیگه کتابنگ آخرنده‌غی میراث جدولندن قاراب بلمك ممکندر.

میراث جدولینی استعمال قیلونک طریقی اوشبودر :

۱) اوّلا، بر کاغدگه بر یول اوزنلغی بر میراث صزغی صزلور.

۲) اول صزقنک اوستینه اوك طرفینه (۲۴) صومدن دییوب میراث صانی یازلور.

۳) صزقنک آستینه وارث بولووی احتمال بولغان کشیلرنی جدولده یازلغان رەوشچه وارثلك اسملری ایله هم جدولده کورسەتلمش ترتیبلری ایله یازوب قویلور. اگرده وارثلر کوب بولوب صزلغان صزقنک آستینه صیماسلق بولسەلر، البته صزقنی اوزنراق صزمق کیرەك بولور. (وارثلر آراسینه، ذوالرحملرنی قاتشتروب یازلماس)

۴) آندن صوکره هر بر وارثلرنک ایکیسی برگه جیبلغانده میراث حکملری نیچك بولاچغینی جدول بولمەلرندن قاراب تفتیش قیلوب هر وارثنک آستینه اوزینک میراث حکمینی یعنی اولوشینی یاکه عصبەلگینی یاکه محروملگینی یازوب قویلور. (اگرده بر وارثنک آستینه بر حکم برکره یازلغان بولسه، ایکنچی قات تکرار یازلماس). شول رەوشچه هر وارثنی برگه جیبوب حصەلرینی یازا یازا احتمال بعض وارثلرنک آستینه ایکیشر یاکه اوچەر تورلی حکم یازلوب قویلور.

۵) وارثلر هر قایوسی برگه جیبلوب جدولده کورسەتلگان روشده حکملری آستلرینه یازلغاندن صوك ، هر وارثنک آستنده یازلغان حکملرنک ضعیف وقوتسزلرینی بوزلور.

۶) بوزلمی قالغان قوتلی حکملر بوینچه وارثلرنک حال وحصەلری تعیین قیلنوب میراثنی تقسیم قیلنور.

>>—<<

میراث حکملرینك قوّتلری.

میراث حکملری (۷) درکه: محروملك، عصبه‌لك، ثمنیلك، سدسیلك، ربعیلك، ثلثیلك، نصفیلك‌در. اوشبو (۷) حکمنك قوّتلری‌ده ترتیبلری روشنچه‌در. آراده ایك قوّتلی حکم محروملکدر. ایك ضعیفی نصفیلکدر. مگر میتنك آتاسنده عصبه‌لك ایله سدسیلك قوّتلری تورلیچه بولادر. شول روشچه، که اگرده میتنك هیچ بر بالاسی‌ده اوغلینك بالاسی‌ده سلامت قالغان بولماسه، آتانك عصبه‌لگی اعتبارغه آلنادر. اگرده اوغلی یاکه اوغلینك اوغلی سلامت بولسه، آتانك سدسیلگی اعتبارغه آلنادر. میتنك برقزی یاکه برنیچه قزلری یاکه اوغلینك قزلری سلامت بولغانده، آتانك سدسیلکی‌ده عصبه‌لگی‌ده اعتبارغه آلنوب میراثدن ایکی تورلی اولوش آلادر (۳۱) نچی ماده.

توبه‌نده یازلمش میراث مسئله‌لرنده میراث جدولی ایله نی روشچه عمل قیلنغانی کورسه‌تلمشدر:

میت ۲٤ سومدن

ایری (نصف)	آناسی (ثلث)	آناسینك آناسی	آتاسی (عصبه)	آتاسینك آتاسی	ایکی اوغلی عصبه	برقزی (نصف) عصبه	اوغلینك بر قزی (نصف)	برچن قزی طوغانی (نصف)
ربع	سدس	(سدس)	سدس	(عصبه)				
٦	٤	محروم	٤	محروم	١٠		محروم	محروم
		٠		٠	٤ ٤	٢	٠	٠

میت ۲٤ سومدن

خاتونی (ربع)	آناسینك آناسی	آتاسینك آناسی	۲ قزی ثلثان	اوغلینك ۲ قزی	چن ایر طوغانی	آنابر طوغانی	آتاسینك ایر طوغانی	[illegible] ایر طوغانی
ثمن	سدس		١٦	(ثلثان)	عصبه	سدس)	(عصبه)	(عصبه)
٣	٤		٨ ٨	محروم	١	محروم	محروم	محروم
	٢	٢		٠		٠	٠	٠

اوشبو مسئله‌لرده قایسی حکملرنك ایکی طرفینه قویلمش (هلالین) اول حکملرنك بوزلغانینه اشاره اوچوندر.

میتنک	۱ ایری	۲ خاتونی	۳ آناسی	۴ آتاسنک آناسی	۵ آناسنک آناسی	۶ آتاسی	۷ آتاسنک آتاسی	۸ اوغللری	۹ برقزی	۱۰ برنیچه قزی	۱۱ اوغلنک اوغللری	۱۲ اوغلنک برقزی	۱۳ اوغلنک برنیچه قزی
۱ ایری	٥ / ٥	٥ / ٥	ثلث / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع	عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع
۲ خاتونی	٥ / ٥	٥ / ٥	ثلث / ربع	سدس / ربع	سدس / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ثمن	نصف / ثمن	ثلثان / ثمن	عصبه / ثمن	نصف / ثمن	ثلثان / ثمن
۳ آناسی	نصف / ثلث	ربع / ثلث	٥ / ٥	محروم / ثلث	محروم / ثلث	عصبه / (*) ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس
۴ آتاسینک آناسی	نصف / سدس	ربع / سدس	ثلث / محروم	٥ / ٥	سدس	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس
۵ آناسینک آناسی	نصف / سدس	ربع / سدس	ثلث / محروم	سدس	٥ / ٥	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس
۶ آتاسی	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث (*) / عصبه	محروم / عصبه	سدس / عصبه	٥ / ٥	محروم / عصبه	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه
۷ آتاسینک آتاسی	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	محروم / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	٥ / ٥	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه
۸ اوغللری	ربع / عصبه	ثمن / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	٥ / ٥	عصبه	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
۹ برقزی	ربع / نصف	ثمن / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس وعصبه / نصف	سدس وعصبه / نصف	عصبه	٥ / ٥	٥ / ٥	عصبه / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف

(*) بو صورتده میتنک ایری یا که خاتونیده سلامت بولسه، آناسینه ایر یا خاتوننینک اولوشندن قالغان میراثنک ثلثی گنه تیه‌ر.

١٤	١٥	١٦	١٧	١٨	١٩	٢٠	٢١	٢٢	٢٣	٢٤	٢٥	٢٦	٢٧
چن ایر طوغانلری	بر چن قز طوغانی	بر نیچه چن قز طوغانی	آتا بر ایر طوغانلری	آتا بر بر قز طوغانی	آتا بر بر نیچه قز طوغانی	آنا بر بر طوغانی	آنا بر بر نیچه طوغانی	چن ایر طوغننک اوغللری	آتا بر ایر طوغاننک اوغللری	آتاسنڭ ایر طوغانلری	باباسنڭ ایر طوغانلری	آتاسینك ایر طوغانینك اوغللری	باباسینك ایر طوغانینك اوغللری
عصبه / نصف	نصف / نصف	ثلثان / نصف	عصبه / نصف	نصف / نصف	ثلثان / نصف	سدس / نصف	ثلث / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف
عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع	عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع	سدس / ربع	ثلث / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع
عصبه / (ش)	نصف / (ش) ثلث	ثلثان / سدس	عصبه / (ش)	نصف / (ش) ثلث	ثلثان / سدس	سدس / (ش) ثلث	ثلث / سدس	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث
عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	سدس / سدس	ثلث / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس
عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	سدس / سدس	ثلث / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	محروم / نصف	محروم / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف

(ش) بو صورتلرنڭ هربرسنده حکم شولدر، که اگرده آناسی ایله برگه میتنڭ برگنه طوغانی سلامت قالغان بولسه، آناسینه میراثنڭ ثلثی تیه‌ر. اگرده آناسی ایله برگه میتنڭ ایکی یا اوچ طوغان قارنداشی سلامت قالغان بولسه‌لر، اول طوغانلر کیره‌ك چن طوغان بولسوِنلر، کیره‌ك آتا بر طوغان بولسوِنلر، کیره‌ك آنا بر طوغان بولسوِنلر، کیره‌ك قایوسی آتا بر طوغان قایوسی آنا بر طوغان بولسوِن، آناسینه میراثنڭ فقط سدسی گنه تیه‌ر.

میتنگ	۱ ایری	۲ خاتونی	۳ آناسی	۴ آتاسنكٔ آناسی	۵ آناسنكٔ آناسی	۶ آتاسی	۷ آتاسنكٔ آتاسی	۸ اوغل لری	۹ بر قزی	۱۰ برنیچه قزی	۱۱ اوغلنكٔ اوغللری	۱۲ اوغلنكٔ بر قزی	۱۳ اوغلنكٔ برنیچه قزی
۱۰ برنیچه قزلری	ربع / ثلثان	ثمن / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس و عصبه / ثلثان	سدس و عصبه / ثلثان	عصبه	٥ / ٥	٥ / ٥	عصبه / ثلثان	محروم (۱) / ثلثان	محروم (۱) / ثلثان
۱۱ اوغلینكٔ اوغللری	ربع / عصبه	ثمن / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	٥ / ٥	عصبه	عصبه
۱۲ اوغلینكٔ برقزی	ربع / نصف	ثمن / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محروم	عصبه / محروم	٥ / ٥	٥ / ٥
۱۳ اوغلینكٔ برنیچه قزلری	ربع / ثلثان	ثمن / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محروم۲	عصبه / محروم	٥ / ٥	٥ / ٥
۱۴ چن ایر طوغانلری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
۱۵ برچن قز طوغانی	نصف / نصف	ربع / نصف	ثلث / نصف	سدس / نصف	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
۱۶ برنیچه چن قز طوغانلری	نصف / ثلثان	ربع / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
۱۷ آتا برابر طوغانلری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	ثلثان / عصبه
۱۸ آتابر قز طوغانی	نصف / نصف	ربع / نصف	ثلث / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه

(۱) اوشبو صورتلرده میتنكٔ اوغلی‌نكٔ اوغلی‌ده سلامت قالغان بولسه، آنكا تیپه‌رونب اوغلینكٔ قزلری‌ده عصبه بولورلر. (۴۳) نچی ماده.

١٤ چن ایر طوغانلری	١٥ برچن قز طوغانی	١٦ بر نیچه چن قز طوغانی	١٧ آتا بر ایرطوغانلری	١٨ آتا بر بر قز طوغانی	١٩ آتا بر بر نیچه قز طوغانی	٢٠ آنا بر بر طوغانی	٢١ آنا بر بر نیچه طوغانی	٢٢ چن ایر طوغاننك اوغللری	٢٣ آتا بر ایرطوغانك اوغللری	٢٤ آتاسنك ایرطوغانلری	٢٥ باباسینك ایرطوغانلری	٢٦ آتاسینك ایرطوغانینك اوغللری	٢٧ باباسینك ایرطوغانینك اوغللری
عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	محروم / ثلثان	محروم / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	محروم / نصف	محروم / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف
عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	محروم / ثلثان	محروم / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
٠ / ٠	عصبه	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	سدس / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه	٠ / ٠	٠ / ٠	عصبه (ش) / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	ثلث / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف
عصبه	٠ / ٠	٠ / ٠	عصبه (ش) / ثلثان	محروم (ش) / ثلثان	محروم / ثلثان	سدس / ثلثان	ثلث / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
عصبه / محروم	نصف (ش) / عصبه	ثلثان (ش) / عصبه	٠ / ٠	عصبه	عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محروم	عصبه	٠ / ٠	ثلثان	سدس / نصف	ثلث / نصف	عصبه / محروم	عصبه	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف

(ش) اوشبو صورتلرنك هربرسنده میتنك بر یا برنیچه قزلری‌ده سلامت قالغان بولسه‌لر،(٥٠)نچی ماده بوینچه چن قزطوغانلری عصبه بولوب، میتنك آتا بر طوغانلرینك هرقایوسینی میراثدن محروم قیلورلر.

فرضاً: میت ٢٤ مومدن

آناسی، برقزی، برچن قزطوغانی، بر آتا بر ایرطوغانی.
سدس نصف عصبه عصبه محروم.
٤ ١٢ ٨ ٠٠

میتنك	١ ایری	٢ خاتونی	٣ آناسی	٤ آتاسنك آناسی	٥ آناسنك آناسی	٦ آتاسی	٧ آتاسنك آتاسی	٨ اوغل لری	٩ بر قزی	١٠ برنیچه قزی	١١ اوغلنك اوغللری	١٢ اوغلنك بر قزی	٣ اوغل… برنی… قزی
١٩ آتا بربرنیچه قز طوغانی	نصف / ثلثان	ربع / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثل / عصبه
٢٠ آتا بر بر طوغانی	نصف / سدس	ربع / سدس	ثلث / سدس	سدس / سدس	سدس / سدس	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثلثان / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثل / محروم
٢١ آتا بربرنیچه طوغانی	نصف / ثلث	ربع / ثلث	سدس / ثلث	سدس / ثلث	سدس / ثلث	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثلثان / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثل / محروم
٢٢ بن ایر طوغانك اوغللری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثل / عصبه
٢٣ آتابر ایر طوغانك اوغللری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثل / عصبه
٢٤ آتاسینك ایر طوغانلری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثل / عصبه
٢٥ باباسینك ایر طوغانلری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	/ عصبه
٢٦ آتاسنك ایرطوغانینك اوغللری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	/ عصبه
٢٧ باباسینك ایرطوغانینك اوغللری	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصب / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	/ عصبه

١٤ چن ایر طوغا نلری	١٥ برچن قز طوغانی	١٦ بر نیچه چن قز طوغانی	١٧ آتا بر ایرطوغا نلری	١٨ آتا بر بر قز طوغانی	١٩ آتا بر بر نیچه قزطوغانی	٢٠ آنا بر بر طوغانی	٢١ آنا بر بر نیچه طوغانی	٢٢ چن ایر طوغاننك اوغللری	٢٣ آتا بر ایرطوغا ننك اوغللری	٢٤ آتاسنك ایرطوغا نلری	٢٥ باباسینك ایرطوغا نلری	٢٦ آتاسینك ایرطوغا نینك اوغللری	٢٧ باباسینك ایرطوغا نینك اوغللری
عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محروم	عصبه	ثلثان	ثلثان	سدس / ثلثان	ثلث / ثلثان	عصبه / محروم	عصبه	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	٥ / ٥	٥ / ٥	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس
عصبه / ثلث	نصف / ثلث	ثلثان / ثلث	عصبه / ثلث	نصف / ثلث	ثلثان / ثلث	ثلث	ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه	عصبه / محروم	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	محروم / عصبه	عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه

مكتب ومدرسه كتابلرى:

١) (معلم اوّل) اصول مدنيه اوزره الفباى تركى (١٠) تيين .
٢) (معلم ثانى) اصول تحريكيه اوزره الفباى عربى (٧) » »
٣) (قرائت قرآن) احكام تجويد وقواعد قرائت عربيه (٧) » »
٤) (مشق خط) حسن خط تعليمى اوچون ياكفا ترتيب (٧) » »
٥) (عقائد) (٥) » »
٦) (طهارت) مسائل دينيه‌دن مكتبلر اوچون (٥) » »
٧) (نماز) ترتيب قيلنمش (عبادات اسلاميه) (٥) » »
٨) (جماعت) اسملى كتابنك جزءلريدرلر . (٥) » »
٩) (روزه زكات وحج) (٥) » »
١٠) (هلال) بايراملر، تاريخى كونلر وتقويملر حقنده (٥) » »
١١) (عبادات اسلاميه) سؤال وجوابلى علم حال مجموعه‌سى (٣٠) » »
١٢) (عقائد منظومه) ترجمه‌لى منظوم معتقدات رساله‌سى (٥) » »
١٣) (حقوق اسلاميه) نك ٣ نچى جزئى (ميراث ومقاسمه) (١٠) » »
١٤) (شريعت اسلاميه) مجموعهٔ احكام شرعيه (١٠) » »
١٥) (انبياء الانبياء) قصص وتواريخ انبياء (٣٠) » »
١٦) (استفتاح) تركى العباره صرف عربى (٣٠) » »
١٧) (استكمال) تركى العباره نحو عربى (٣٠) » »
١٨) (دروس شفاهيه) ٧٥ درسلك اوچ جزء (٧٥) » »
١٩) (قوانين نحويه) عربى العباره قواعد نحويه (٤٠) » »
٢٠) (ميزان الافكار) عربى العباره منطق جديد (٤٠) » »
٢١) (ترجمان روسى) لغات ومكالمهٔ روسيه (٢٠) » »
٢٢) (جهان) قازان تركيسنچه جغرافيا مجموعه‌سى (٣٠) » »

Адресъ: Гадій Низамовичъ Максудовъ.
Казань. Мѣщанская ул. Соб. Домъ.